

NOM: _____ CURS: _____ DATA: _____

L'actitud mostrada pels romans davant els bàrbars no va ser la mateixa a tot arreu, i fins i tot cada persona hi va prendre partit de manera individual. Molts estaven cansats del govern opressiu de Roma, perquè consideraven que no donava res i, en canvi, exigia massa; uns altres no podien acceptar que una cultura superior com la romana es doblegués davant uns éssers que consideraven inferiors.

RESOL**1 Llegeix aquests textos sobre la situació a la Gàl·lia, a l'actual França, a mitjan segle v.**

Van a buscar entre els bàrbars la humanitat dels romans, perquè no poden suportar més que hi hagi entre els romans una inhumanitat pròpia dels bàrbars. Són diferents dels pobles on es refugien. No tenen ni els seus costums, ni la seva llengua, ni tampoc, si se'm permet dir-ho, la fètida olor dels cossos i les vestidures bàrbares. Tanmateix, s'estimen més plegar-se a aquesta diversitat de costums abans que patir injustícies i crueltats entre els romans. Emigren, doncs, cap als gots o cap als bagaudes, o cap als altres bàrbars, que dominen pertot arreu, i no es penedeixen mai d'aquest exili. Perquè s'estimen més viure lliures sota l'aparença d'esclavitud, que no pas ser esclaus sota un aspecte de llibertat. Només hi ha un desig comú entre els romans: no veure's mai obligats a tornar sota la llei romana; només hi ha una exclamació comuna a tota la multitud romana: continuar vivint amb els bàrbars.

SALVIANO, *De Gubernatione Dei*

Què?, a mi?, encara que en fos capaç, em demanes a mi que compingui un himne en honor de Venus? Però si visc enmig d'hordes peludes!, si només sento parlar germànic, i he d'aplaudir, amb gest feréstec, el que se li ocorre cantar enmig de la seva borratxera al burgundi de cabells perfumats amb llard ranci! Vols que et digui què anul·la la meua inspiració? Empesa per les cuirasses dels bàrbars, Talia menysprea els versos quan contempla els meus «protectors» de set peus d'alçada. Feliços els teus ulls, les teves orelles, i fins i tot el teu nas, perquè cada matí deu guisats m'envien les emanacions fèrides de l'all i la ceba. Tu no estàs obligat, com si fossis el seu sogre o el marit de la seva dida, a rebre a l'alba tots aquests gegants alhora... N'hi ha tants, que amb prou feines la cuina d'Alcínoos els podria acollir.

SIDONIO APOLINAR, *Carmina* (XII)**2 Fes les activitats**

- Busca en una enciclopèdia o a Internet el significat dels mots següents:
a) Bagaudes. b) Talia). c) Alcínoos.
- Explica breument l'opinió o les opinions que els romans tenien dels pobles bàrbars.

3 Respon les preguntes.

- D'on procedien els pobles anomenats bàrbars?
- Quins eren els pobles bàrbars més importants?
- Per què es van dirigir a la frontera romana des del començament de la nostra era?
- De quina manera van penetrar en l'Imperi romà?
- Què va passar l'any 476?
- Com eren la seva manera de viure, la seva cultura i la seva religió semblants o diferents a les dels romans?

NOM: _____ CURS: _____ DATA: _____

L'emperador bizantí més important va ser Justinià, que va governar juntament amb la seva esposa, Teodora, entre els anys 527 i 565. El seu regnat va ser l'època de més expansió militar i econòmica de tot l'Imperi bizantí, el qual va dur a la màxima extensió.

RESOL

1 Llegeix el text i fes les activitats.

Quan el govern estava sent desafiat per un cúmul ben gran de problemes, la Fortuna va posar remei a la indolència del pretèrit posant Justinià, el més previsor de tots els emperadors, al capdavant del l'Estat. Acostumava a pensar que pagaria amb la pròpia vida qualsevol descuit en la seva perpètua vigilància de l'Imperi, i en la necessitat de reconquerir tot el que un dia havia pertangut als romans, perdut per la negligència dels últims emperadors; a més, també pretenia ampliar les fronteres de Trajà a costa dels enemics. Això el va conduir a aplacar el revolucionari Cosroes, primer amb or i després, quan el rei dels perses va reiniciar la guerra, amb els arguments de l'acer. Així mateix, va desencadenar una guerra sobtada contra els vàndals, un poble germànic que controlava Líbia, i els va vèncer al cap d'un parell de mesos, i va fer presoners el rei Gèlimer i els notables d'aquesta nació, i va obtenir-ne un gran botí. I com que tot això li semblava poc, va atacar els ostrogots, que havien separat Itàlia de la sagrada autoritat de Roma i deshonraven els patricis romans amb la brutalitat dels seus costums, i va derrotar Vitigès, el seu rei, i «va tornar a Roma el que era de Roma» per acabar dient: «I no dic goig ni disbarat si afirmo que tot es va anar complint conforme als seus desitjos». Ja que no tan sols va emular Trajà en les gestes militars, sinó que va sobrepassar August mateix en pietat amb Déu i en moderació de costums, Tit en noblesa i Marc Aureli en intel·ligència.

JUAN LYDO, *De Magistratibus* (III, 55)

- Digues sobre quins territoris va estendre el seu poder l'emperador Justinià i quins pobles va derrotar.
- Escribeu els noms del rei dels perses, del rei dels vàndals i del rei dels ostrogots.
- Alguns d'aquests pobles eren germànics?
- Explica qui eren els altres personatges que s'esmenten en el text.

2 Amb l'ajuda del llibre de text, pinta el mapa de l'Imperi bizantí després de Justinià.

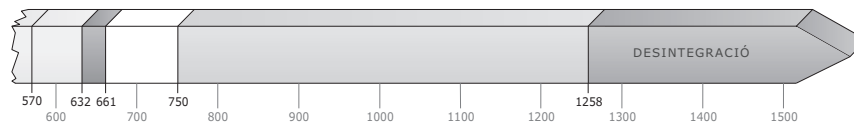

NOM: _____ CURS: _____ DATA: _____

RESOL

1 Situa aquests esdeveniments en la línia del temps.

a) Naixement de Mahoma.	d) Califat ortodox.
b) Mort de Mahoma.	e) Califat omeia.
c) Hègira (inici del calendari musulmà).	f) Califat abbàssida.

REFORÇ I AMPLIACIÓ

2 Fes aquestes activitats en el mapa.

- Pinta de color verd l'expansió de l'islam fins al final del califat abbàssida.
- Escriu al lloc adequat els noms de les ciutats següents: la Meca, Damasc, Bagdad, Còrdova, Constantinoble.
- Subratlla el nom de les ciutats que van ser capitals durant els califats omeia i abbàssida.

3 Tenint en compte que el calendari musulmà comença l'any 622 (l'any de l'hègira), calcula quin any musulmà correspon a l'any actual i a l'any del teu naixement.

Fórmula	
Any era musulmana	$= \text{Any} - 622 + \frac{\text{Any} - 622}{32}$

4 Respon les preguntes.

- Explica per què la civilització islàmica es considera una de les més desenvolupades de la seva època.
- Quina va ser la causa de la desintegració de l'imperi abbàssida? Quin poble es va convertir llavors en el més poderós del món islàmic?

NOM: _____ CURS: _____ DATA: _____

RESOL

- 1 Dibuixa el plànol d'un feu amb aquests elements: castell, diversos masos, reserva, tinences, boscos, molí, forn, premsa. Inventa l'escut heràldic del senyor del feu a l'angle superior dret.

- 2 Assenyalta si les oracions següents referides a un feu són certes (C) o falses (F).

	C	F
El feu eren les terres que rebia el noble a canvi de la seva fidelitat al rei		
A cada feu hi havia diversos castells i pobles		
Als boscos del feu els camperols hi podien caçar i agafar llenya lliurement		
L'ús del molí era gratuït per als habitants del feu.		
Per travessar el feu calia pagar un impost.		
La part que conreava el senyor feudal era la tinença.		
Les parcel·les que treballaven els pagesos eren les reserves o dominis.		
El senyor feudal impartia justícia.		

- 3 Identifica a qui es refereix cada descripció.

Monjo – cavaller – aprenent – comerciant

Està preparant el seu armament per fer un torneig que li servirà per exercitar-se en el domini de les armes per quan hagi de formar una mainada al servei del rei.

Un cop acabada la jornada laboral, és l'encarregat de recollir tots els materials del taller on li ensenyen un ofici. Viu al taller, però no rep cap sou per fer la feina.

Es lleva amb el toc de matines, surt de la cel·la i va a fer la pregària comuna, amb la qual inicia el dia al costat d'altres que, com ell, dedicaran la jornada a la pregària i al treball.

Està escrivint una carta a un col·lega seu de la Hansa per oferir-li un carregament de llana a canvi d'ambre i pells del nord.

- 4 Indica quins dels personatges anomenats a l'activitat anterior formaven part dels estaments privilegiats.

LES CIUTATS EN PLENA EDAT MITJANA

NOM: _____ CURS: _____ DATA: _____

Després de la dissolució de l'imperi romà, les ciutats van entrar en decadència. No serà fins el període anomenat Plena Edat mitjana (segles XI i XII) que veurem un nou despertar de la vida urbana.

RESOL

1 Marca els trets que defineixen les ciutats medievals del segle XIII.

☐ Molt poblades	☐ La majoria de les cases eren de pedra
☐ Acollien mercats	☐ L'edifici més destacat era la catedral
☐ Tenien el seu propi govern: l'ajuntament	☐ Els carrers eren estrets i tortuosos
☐ Estaven emmurallades	☐ Tots els carrers eren empedrats
☐ S'organitzaven en barris	☐ Els carrers eren insalubres i feien pudor

2 Llegeix el text, transcriu-lo a llenguatge actual i respon les preguntes.

Que de aquí adelante todos los judíos é moros é moras de los mis Regnos é Sennoríos sean é vivan apartados de los christianos, en un logar aparte de la Çibdad, Villa ú logar, donde fueren veçinos; é que sean çercados de una çerca en derredor, é tenga una puerta sola, por donde se manden en tal çírculo; é que en el dicho çírculo é los que asy fueren asignados, moren los tales judíos é judías, é moros é moras, é non en otro logar nin casa fuera de él. É que se comiençen luego apartar dende el día que le fueren asignados los logares fasta ocho dias primeros siguientes. É qualquier judío ó judía, ó moro ó mora, que fuera del dicho çírculo morare, por este mismo fecho pierda todos sus bienes; e más, el cuerpo del tal judío ó judía, ó moro ó mora, sea á la mi merçed para le dar pena corporal por ello, segund la mi merçed fuere.

Ordenamiento de la reina doña Catalina en nombre de su hijo don Juan I. En Valladolid, a 2 de enero de 1412

- Què ordena la reina Caterina?
- Es pot dir que a les ciutats medievals hi havia una segregació social i religiosa?
- Com es deien els barris reservats als jueus a les ciutats cristianes?
- I els barris de població musulmana a les ciutats cristianes de la península ibèrica?

3 Llegeix el text, transcriu-lo i explica quin tipus de carta és i quina finalitat tenia.

Otrosí vos otorgo, que en mi vida, ni á mi finamiento, non pueda dar esta villa de Toro, nin su término, nin neguna cosa dello, nin de sus fueros, nin de sus libertades, nin de sus derechos, nin la justicia, á rico hombre, ni á rica dueña, ni á orden, ni á caballero, ni al Infante don Sancho, mio marido, ni á otro hombre ninguno, sino al fijo de don Sancho é mio que sea heredero del regno de Leon, ó aquel que el regno heredare. Et si acaescier que yo finare sin fijo ó sin fija de don Sancho heredero en el regno, que la non pueda dar la villa de Toro, nin el termino, ni parte dello, en mi vida, ni á mi muerte, á ningun hombre, ni á muger; mas que si la villa sobredicha de Toro con todos sus terminos, et con todos sus fueros et libertades et con todos sus derechos, finque sin ninguna contienda, á don Sancho, mio marido, ó aquel que fuere señor del regno de Leon.

Fragment de la Carta de la infanta doña María al concejo de Toro (1283)

NOM: _____ CURS: _____ DATA: _____

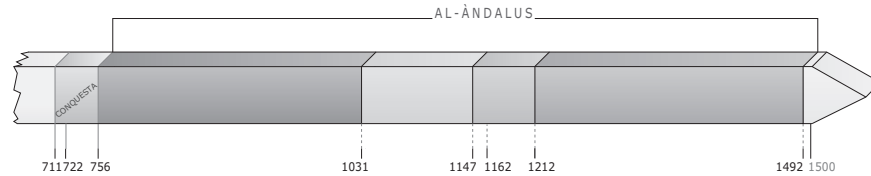

L'any 711, els musulmans van arribar a la península Ibèrica per donar suport als partidaris del rei Witiza, enfrontat amb Roderic per la successió al tron. La batalla de Guadalete va comportar la derrota de Roderic, però també el final del regne visigot. Aprofitant la desunió de la noblesa visigoda i la indiferència del poble per qui governés, els exèrcits islàmics van ocupar gairebé tota la Península en només quatre anys. El territori que van ocupar els musulmans es va anomenar al-Àndalus i la seva història va durar fins al 1492, gairebé 800 anys.

RESOL

1 Situa les etapes i els esdeveniments següents en l'eix cronològic.

- Batalla de Las Navas de Tolosa.
- Emirat i califat de Còrdova.
- Regnes de taifes.
- Batalla de Guadalete
- Abderraman I es proclama emir de Còrdova.
- Regne nassarita de Granada.
- Els almoràvits conquereixen al-Àndalus.
- Els almohades es fan amb el poder.
- Conquesta cristiana de Granada.

2 Assenyala a quins territoris peninsulars es van assentar principalment els musulmans. Explica per què creus que van escollir aquestes zones.

☐ serralada Cantàbrica	☐ Pirineus
☐ serralada Cantàbrica	☐ Llevant
☐ submeseta Nord	☐ Galícia
☐ vall de l'Ebre	

3 Uneix cada terme amb la seva definició.

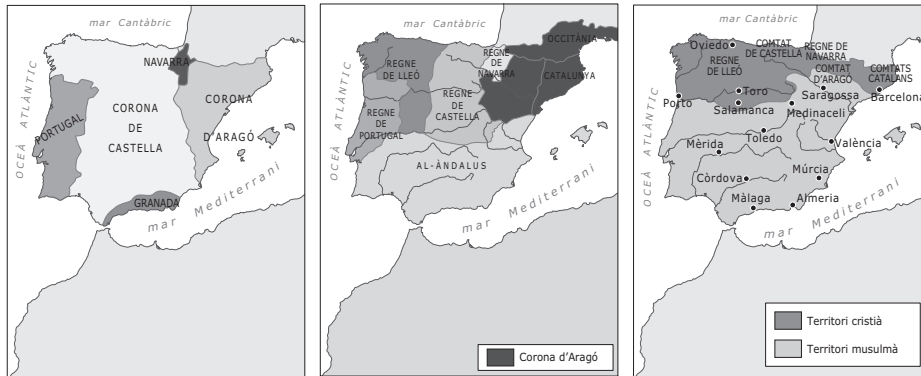
a) berbers	1. Cristians que viuen en territori musulmà i que es converteixen a la religió islàmica.
b) muladins	2. Musulmans originaris del nord d'Àfrica que arriben a la Península formant part dels contingents islàmics.
c) mossàrabs	3. Poble originari del nord d'Àfrica conegut pel seu rigor religiós.
d) àrabs	4. Musulmans originaris de la península d'Àrabia que formen l'aristocràcia de la societat islàmica a al-Àndalus.
e) almohades	5. Cristians que viuen en territori musulmà i que continuen practicant la seva religió.

FORMACIÓ DELS REGNES PENINSULARS

NOM: _____ CURS: _____ DATA: _____

RESOL

- 1 Assenya a quins segles corresponen aquests mapes i explica el perquè per escrit.

REFORÇ I AMPLIACIÓ

- 2 Entra a www.artehistoria.jcyl.es/historia/videos/632.htm. Mira el video i repassa el que has estudiat sobre la reconquesta.

- 3 Fes les activitats.

- La Marca Hispànica era:
 - Un territori controlat pel regne de Navarra.
 - Un conjunt de comtats vassalls del rei de França.
 - Un territori controlat per Castella.
 - Un conjunt de comtats vassalls d'Aragó.
- A quin segle va desaparèixer la Marca Hispànica quins regnes i comtats es van originar.
- Els regnes cristians que hi havia a la Península al final del segle XII eren:
 - Dos. Tres. Quatre. Cinc. Sis.
- Escriu el nom de cada regne. Fes una fitxa sobre cada un que contingui on estava situat i quins territoris actuals comprenia en aquell moment.

- 4 Imagina't que ets un comerciant d'aquella època i que has de travessar la Península des de Santander fins a Sevilla. Assenya quins territoris travessaries en el segle X i quins en el segle XV.

- 5 Diques quin territori sobra en aquesta llista i explica el perquè.

Castella – Lleó – Aragó – Portugal – Astúries

- 6 Defineix els conceptes següents.

- Paria
- mudèjar
- Furs

NOM: _____ CURS: _____ DATA: _____

RESOL**1 Marca les afirmacions que defineixen l'humanisme**

- Va ser un corrent cultural del segle XV i principi del XVI.
- Situava Déu al centre de l'univers.
- La raó i l'experiència eren els únics mitjans vàlids per arribar a la veritat.

2 Llegeix els textos següents i respon.

D'aquí en resulta que si diguéssim que no tenim pecat, som mentiders. I és un error creure que aquest mal es pot guarir mitjançant les obres, ja que l'experiència és testimoni que en les nostres bones obres, per més grans que siguin, queda sempre aquesta tendència al mal i ningú no en resta lliure, ni tan sols el nadó d'un dia. Però la misericòrdia de Déu consisteix que, encara que es mantingui aquesta situació, no se li imputa com a pecat a qui l'invoca i gemeix per alliberar-se'n.

MARTÍ LUTER

Diem, doncs [...], que Déu tingui, un cop constituït, en el seu etern i immutable consell tots aquells que Ell va voler que fossin salvats, i també aquells que fossin condemnats. Diem que aquest consell, pel que fa als electes, és fundat sobre la gratuïta misericòrdia divina sense tenir cap mena de respecte a la dignitat de l'home: al contrari, que l'entrada de vida queda tancada a aquells que Ell va voler lliurar perquè fossin condemnats...

JOAN CALVÍ

- Segons Martí Luter, per quin mitjà les persones poden arribar a la salvació?
- I segons Joan Calví?
- Aquestes idees xocaven amb la doctrina de l'Església catòlica? Per què?

3 Assenyal la lletra A o la B en les afirmacions següents. La lletra A correspon a les tesis definides per la Reforma luterana, i la B, a les tesis de l'Església catòlica a través de la Contrareforma.

	A	B
Els cristians han d'interpretar per ells mateixos els textos sagrats.		
L'autoritat del papa és indiscutible.		
S'ha d'oferir culte a la Mare de Déu i els sants.		
No s'ha d'oferir culte a la Mare de Déu i els sants.		
Només dos sagraments són vertaders: el baptisme i l'eucaristia.		

4 Completa les oracions següents amb les paraules del requadre.

Jesús – Anglaterra – Trento – calvinisme – Loiola – anglicanisme – predestinació

- El _____ va sorgir a Ginebra i defensava la _____.
- L'_____ va sorgir a _____ arran del conflicte d'Enric VIII amb el papa.
- El Concili de _____ va servir per reorganitzar l'Església enfront del protestantisme.
- Sant Ignasi de _____ va fundar la Companyia de _____.

NOM: _____ CURS: _____ DATA: _____

RESOL

- 1 Situa en aquesta línia del temps els noms dels monarques que van regnar en cada període.

- 2 Uneix els esdeveniments següents amb el rei corresponent. Després, escriu les dates de cada fet en el requadre blanc.

a) Guerra dels Segadors.	1) Felip III.	<input type="text"/>
b) Expulsió dels moriscos.	2) Felip IV.	<input type="text"/>
c) Guerra dels Trenta Anys.	3) Carles II.	<input type="text"/>
d) Mort de l'últim rei de la Casa d'Àustria.	4) Felip IV.	<input type="text"/>

- 3 Relaciona els ministres amb els reis que van servir.

a) Duc de Lerma.	1) Lluís XIII de França.
b) Cardenal Mazzarino.	2) Felip IV d'Espanya.
c) Comte duc d'Olivares.	3) Lluís XIV de França.
d) Cardenal Richelieu.	4) Felip III d'Espanya.

- 4 Respon les preguntes.

- a) Quina treva es fa firmar el 1609? Qui la va firmar? Què va significar?
 b) Quant temps van pertànyer els Països Baixos a la corona espanyola?
 c) Quin rei els va incorporar a la corona espanyola? Quin rei els va perdre?

- 5 Tria la resposta correcta.

- Quina va ser la potència europea més important a partir de la pau de Westfàlia?
 Espanya. Anglaterra. França. Itàlia.
- El regnat de quin rei espanyol va començar en el segle XVI i va acabar en el XVII?
 Felip II. Felipe III. Felipe IV. Carlos II.

- 6 Anota al quadre corresponent les causes principals de la crisi econòmica i social del segle XVII.

Crisi econòmica	Crisi social

- 7 Marca quines de les característiques següents són pròpies de l'absolutisme monàrquic.

- Sotmet l'església i la noblesa a les seves ordres
 Impulsa la descentralització política i administrativa del regne
 Té un exèrcit estatal molt poderós que depèn directament del rei